

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сучасний стан економіки України перебуває у кризовому стані та характеризується нестійкою динамікою економічних показників, що підтверджує різну адаптованість її галузей до викликів сучасності, та має наслідки зниження рівня інвестиційно-інноваційної активності й конкурентоспроможності. Світовий досвід зарубіжних країн показує, що основними напрямками розвитку економіки країни є посилення господарських зв'язків та міжнародної економічної кооперації, тому пріоритетними в політиці зарубіжних країн стали інтеграційні процеси, які передбачають формування умов для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів і робочої сили.

Загалом обсяги торговельно-економічних взаємовідносин України з країнами ЄС в останні роки стрімко зростають, проте вітчизняні підприємства експортують переважно мінеральні ресурси та сільськогосподарську сировину. Основні напрями розвитку аграрного сектору у контексті євроінтеграційних процесів відображені у роботах В. Андрійчука, О. Бородіної, В. Букринського, Б. Власова, В. Зіновчука, Ю. Купінець, Л. Лопатинського [1].

Європейська інтеграція відіграє важливу роль у розвитку аграрної галузі, оскільки перед Україною відкрились перспективи поступового освоєння іноземних ринків, підвищення рівня якості екологічних характеристик української продукції.

Структура товарообігу сільськогосподарської продукції України на зарубіжних ринках та його обсяги за 2017 рік представлена на рис. 1

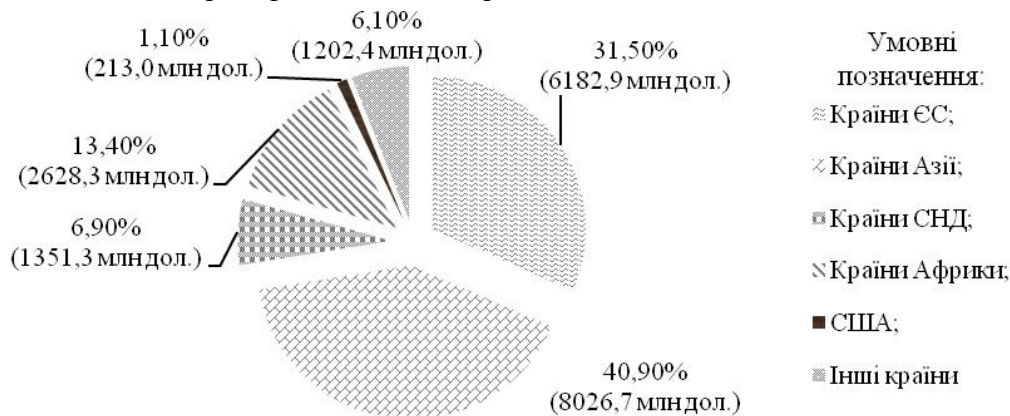

Рис. 1. Регіональна структура товарообігу сільськогосподарської продукції України на зарубіжних ринках у 2017 р.

Так, за підсумками 2017 р. найбільші частки у зовнішньоторговельному обороті з Україною мають країни ЄС – 31,5%, країни Азії – 40,9%, Африканські країни – 13,4 %, країни СНД – 6,9 %, США – 1,1 %, та інші країни світу – 6,1 % (рис. 1).

У 2017 р. найбільше української сільськогосподарської продукції постачалось до країн Азії, частка яких у регіональній структурі експорту сільськогосподарської продукції становила 45,9 % [2]. На країни ЄС у 2017 р. припадало 27,5 % загального експорту сільгосппродукції, на Африканські країни – 15,7 %, на країни СНД – 7,7 %, на США – 0,90 %, на інші країни світу – 2,9% (рис.2).

Регіональна структура експорту сільськогосподарської продукції України на іноземні ринки у 2017 р. представлена на рисунку 2.

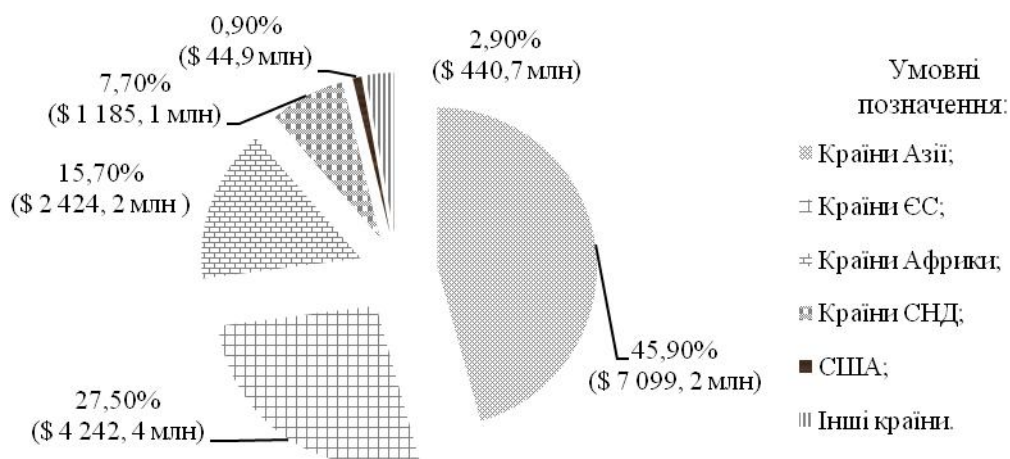

Рис. 2. Регіональна структура експорту сільськогосподарської продукції України на іноземні ринки у 2017 р.

Якщо аналізувати взаємовідносини України суто з європейськими країнами, можна зробити висновок, що зовнішньоторговельний обіг агропромисловими товарами між Україною та країнами ЄС у 2018р. збільшився на 4,4% та склав майже \$ 4,6 млрд. ЄС залишається другим за важливістю ринком в регіональній структурі нашого експорту продукції АПК з часткою 27,50%, поступаючись лише країнам Азії [2].

Найактивнішим європейськими покупцями вітчизняних аграрних та харчових товарів в 2018 році стали Нідерланди – 15,5%, Польща – 14,5%, Італія – 13,8%, Іспанія – 12,9%, Німеччина – 10,6%, Франція – 6,5%, Угорщина – 2,8% (рис. 3).

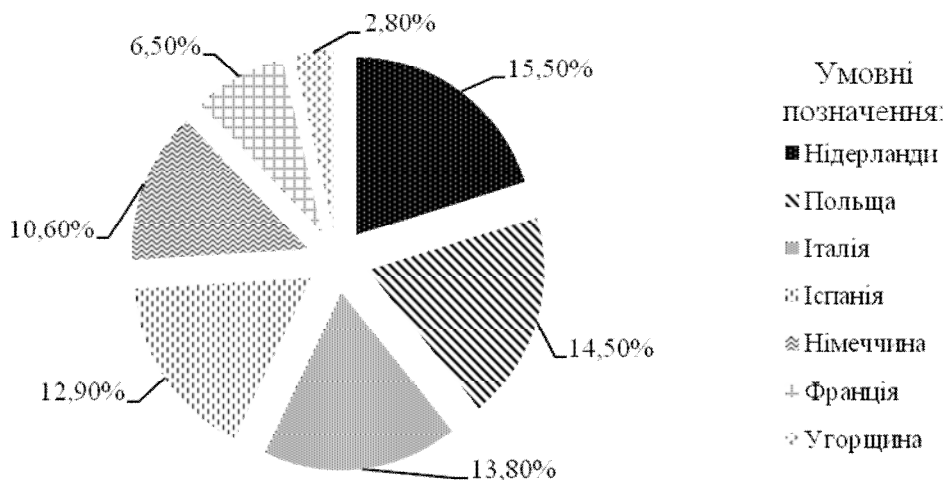

Рис. 3. Регіональна структура найбільших європейських покупців аграрних та харчових товарів України в 2018 році

Проаналізувавши обсяги експорту аграрних та харчових товарів українських виробників за 2017-2018рр., спостерігаємо значне збільшення попиту даної продукції саме країн ЄС у порівнянні з країнами Африки, Азії, СНД та ін. [3].

Згідно угоди про створення зони вільної торгівлі податковою системою передбачається нульова ставка митних тарифів по більшості товарних груп з обох сторін. Найбільшу вигоду від скасування митних тарифів отримають українські експортери. Якщо говорити про надходження до Державного бюджету, то вони скоротяться на суму імпортного мита на продукцію, що ввозиться з країн ЄС внаслідок зниження рівня ввізного мита. Разом з цим значно підвищиться ефективність роботи митниці, адже скоротиться час, потрібний для супровідних процедур. Спрощення митних процедур допоможе зменшити витрати на експортно-імпортні операції, що сприятиме збільшенню товарообігу між Україною та ЄС та кращому задоволенню потреб українських споживачів і здешевленню продовольчих товарів

на внутрішньому ринку. Водночас цей захід потребуватиме витрат на переобладнання митниць і перепідготовку фахівців.

Для зростання конкуренції на українському ринку виробникам аграрної продукції необхідно збільшувати витрати на підвищення її якісних параметрів та розроблення ефективної маркетингової стратегії. Завданням компетентних органів державного управління є розробка програми підтримки українських сільськогосподарських виробників, які будуть змушені приймати нові стандарти якості харчових продуктів.

Незважаючи на заходи підтримки органів влади аграрних сільгоспвиробників, можна наголосити на певних існуючих ще проблемах: забезпечення відповідності власної продукції європейським стандартам, які потребують санітарних і фітосанітарних заходів не тільки тривалого часу, але й значних матеріальних ресурсів; зменшення надходжень до державного бюджету від експортного і імпортного мита; збільшення витрат на реформу системи стандартизації; підвищення конкурентоспроможності виробленої агропродовольчої продукції [4].

Як відомо, процес реформування агропромислового комплексу України є дуже тривалим та важким для українських аграрних виробників, проте його можна зробити ефективнішим через залучення іноземних інвестицій до модернізації існуючих та створення нових підприємств з виробництва та переробки сільськогосподарської сировини. Здійснення реформ як у аграрному секторі, так і у інших секторах економіки, попри свою довго тривалість та трудомісткість, створять позитивні наслідки для українських виробників, а саме:

- українські споживачі будуть мати доступ до більш якісних і дешевих продовольчих товарів;

- відбудеться підвищення конкурентоспроможності національної агропродовольчої продукції

- українські компанії закріплять свої позиції на внутрішньому ринку, що сприятиме збільшенню експорту на світові продовольчі ринки;

- посиляться довіра іноземних компаній до української економіки, що буде сприяти припливу іноземних інвестицій в Україну, в тому числі і в її агропромисловий комплекс [5].

1. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава : Програма економічних реформ на 2010–2014 роки від 2 черв. 2010 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>

2. Державна служба статистики та Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/node/23131>.

3. Асоціація тваринників України. URL: <https://usba.com.ua/za-7-misyaciv-2018-roku-tovaroobig-v-sferi-ark-mizh-ukrainoyu-ta-es-zbilshivsya-na-44>.

4. *Оцінка перспектив та можливостей для агропромислового комплексу України в наслідок підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом*. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1633/>.

5. *Можливості і застереження щодо наслідків уведення в дію положень Угоди про асоціацію між ЄС та Україною*: наук. доп. / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця, чл.-кор. НААНУ Т.О. Осташко, д-ра екон. наук В.О. Точиліна ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув.». Київ, 2013. 98 с.